

Ο ΝΟΥΜΑΞ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Γ.

ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 17 του Δεκ βρη 1908

ΓΡΑΦΕΙΑ: 'Οδός Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 176

ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΝΟ ΦΥΛΛΟ:

ΨΥΧΑΡΗΣ. 'Απολογία (συνέχεια).
 ΠΕΤΡΟΣ ΑΒΡΑΜΗΣ. Θλίψη.
 Α. Ε. Παραμύθια Μολίβου (της Μιτυλήνης).
 ΕΡΜΟΝΑΣ. 'Ο Ζήτορας (τέσσερα συνέτα από
 τὸ κινούμενο βιβλίο του α' Η' 'Αργώ').
 Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. 'Ο 'Ασωτος (δράμα)
 — 'Η ἀφιέρωση.
 Λ. ΣΙΓΑΝΟΣ. Θεατρικά — 'Ο υἱὸς τῆς 'Εσθῆρας.
 ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΣ. Χαρακτήρες — 'Η Γρήνια.
 ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Πενύμος 'Ορεινός.
 Δ. Π. Τ. Φαινόμενα καὶ Πράγματα ('Ο Πολι-
 τικὸς Σύλλογος — 'Ο γυρισμὸς τοῦ Βασιλιῶ — Τὰ συ-
 χαρήνια Ράλλη καὶ Θεοτόκη — 'Ο Ἰπλότης — Μισὸ
 ἐπίγραμμα τοῦ Λασκαράτου).
 ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΟ ΚΗΡΥΓΜΑ — ΚΟΙΝΗ ΓΝΩ-
 ΜΗ — Ο, ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — ΦΟΝΟΠАЗΑΡΟ ΒΔΟ-
 ΜΑΔΙΑΤΙΚΟ — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

Θ Λ Ψ Η

— 'Η Κυβέρνηση δὲ λυπᾶται τὸ χρέμα, ἀλλὰ
 τὸν καιρὸ γιὰ τὴν γνωρίζει καλὰ πῶς στήν περι-
 σταση ποῦ βρίσκεται σήμερον ἡ Χερσόνησος, ὅλο
 τὸ κεφάλαιο τῆς πολιτικῆς τῆς εἶνε ὁ καιρὸς καὶ
 ὄχι τὰ χρήματα.

— 'Εκεῖνοι ποῦ θὰ ἤθελαν νὰ καταντήσουν τὴ
 Βουλγαρία Βέλγιο, θὰ εἶταν κ' ἐνάντιοι στὸ σκοπὸ
 γιὰ τὸν ὅποιον εἴμαστε κράτος.

— 'Η Βουλγαρία πρέπει νὰ εἶνε ὅ, τι εἶταν
 ἕνα καιρὸ ἡ Πρωσία, ὅταν ἀγωνίζονταν νὰ ἐνώσει
 ὅλα τὰ Γερμανικά τμήματα· δηλαδὴ φιλειρηνικὴ
 καὶ δυνατὴ ἐπικράτεια.

Πίστε μου, στὸ θεὸ σας, δὲ νομίζετε πῶς αὐτὰ
 γραφήκανε γιὰ νὰ εἰπωθοῦν ἀπὸ ἑλληνικὰ χεῖλη καὶ
 γιὰ τὴν 'Ελλάδα: 'Εγὼ, ἐσὺ, ὁ δεῖνας καὶ ὁ τὰ-
 δεσ ὅλα τούτα δὲν τᾶχουμε στὴν ψυχὴ μας, δὲν
 ἀναδύονται ἀποκτὴ καθε στιγμῆ καὶ ὅρα σαρκωμένα
 ἢ ἄσκακα, ἕκαστερον ἢ θημπα ἴμως ἐστὶ χτυπητὰ
 ἐστὶ πραγματικά, θετικὰ ἐστὶ; Γιατὶ λοιπὸν τόσα χρό-
 νια σὲ τόσες ἐθνικῆς περιπτώσεις, σὲ τόσες ἀφορμῆς
 νὰ μὴ βρεθῆ ἕνας, ἕνας μοναχὰ στοὺς τόσους πολιτι-
 κούς μας ν' ἀδράξῃ αὐτοὺς τοὺς παλμούς μας καὶ
 νὰ τοὺς χύσῃ ἀπ' τὸ βῆμα τῆς Βουλγῆς ἢ ἀπ' τὸ πο-
 λιτικὸ του σαλόνι ζωντανούς, σπαρταριστούς καὶ ὁλό-
 γιμους ὅπως ὁ Βούλγαρος πρωθυπουργὸς τὸ ἔκαμ-
 ε προχτές; Ποιὰ κακὴ μοῖρα ἢ τί ἀνάθημα σφηνώθηκ-
 ε βρωμύσα μύγα στὰ μυαλὰ τῶν πολιτικῶν μ.χ.
 καὶ τὰ νερούλιασε καὶ τὰ σάπισε τόσο ποῦ δὲ βγὰ-
 ζουν ἄλλο παρὰ μούχλα καὶ δυσωδία;

Κοιτάξτε τὸ Βούλγαρο. Ἱστορικὰ δίκαια, ἐθνι-
 κὰ νόμιμα, προγόνους· ἐπιγόνους, φιλανθρωπίες—μι-
 σανθρωπίες, σκιές, συμπάθειες—ἀντιπάθειες, συγ-
 γενολογήματα—παντρολογήματα, φίλους, ὀχτροὺς
 δυνατοὺς, ἀδύνατους, βοηθοὺς, ἐνάντιους, τίποτα δὲν

πιάνει στὸ στόμα του. Πρόφασες ὅλα καὶ τ' ἀφίνει
 γιὰ κείνους ποῦ δὲν ἔχουν τίποτα. Αὐτὸς ἔχει τὸ
 πρόθεο καὶ τὸν δείχνει. Δυὸ καὶ δυὸ κάνουν τέσσερα.
 'Ἐτσι εἶναι τὰ πράματα, ἔτσι ἐμεῖς· τούτο κάναμε
 τούτο θὰ κάνουμε, γιὰ τούτο καὶ γιὰ κείνο. Λόγος
 πρωθυπουργικὸς—σταρᾶτα λόγια. Σταρᾶτα λόγια
 γύρω σὲ μιὰ πλατειά, μεγάλη, ζηλευτὴ καὶ στεριο-
 κάμωτη Ἰδέα: α' Ἡ Βουλγαρία θὰ γίνῃ ὅπως ἡ Πρω-
 σία τοῦ παλιοῦ καιροῦ. "Ὀχι! τί ἀνατρίχιασμα θὰ
 ἔφερε αὐτὸ τὸ λάβαρο—τὸ ἱερότερον ἀπ' ὅλα τὰ
 παρελθόντα καὶ ἀπὸ ὅλες τῆς δόξες—ἔτσι σηκωμένο
 ἀπ' τὸ χεῖρι τοῦ πρωθυπουργοῦ καὶ στὸν τελευταῖο
 Βούλγαρο πολίτη. Νὰ ὁ Μωϋσῆς καὶ νὰ τὸ χάλκινο
 φίδι ποῦ ἀντίκρυζε καὶ γιαιτρεῦονταν ὁ φιδοδαγκω-
 μένος Ἰσραήλ. 'Ο Βούλγαρος τὸν ἔχει κ' ἐγὼ τὸν
 φρονῶ. Γιατὶ κ' ἐμεῖς ὅλοι ἕνα τέτοιο, ἀνατρίχιασμα
 χρειάζομαστε. 'Ἐν' ἀνατρίχιασμα τίμιο, δηλαδὴ γεν-
 νημένο ὄχι ἀπὸ παλάβρες μὰ ἀπὸ λόγια σίγουρα.

Καὶ ἐμεῖς ὅλοι τάχα ἐστὶ δὲν τὴ φανταστήκαμε
 τὴν 'Ελλάδα; ἕνα Πεδιμόντιο μὲ πολιτικούς θετικούς
 καὶ μιὰ δυναστεία φιλόδοξη καὶ ἡρωϊκὴ. Μὰ ποῖος
 ποτὲ πολιτικὸς ἢ Βασιλικὸς λόγος μὰς ἔδωκε τὸ διά-
 γραμμα τῆς ἰδέας αὐτῆς ἐστὶ χτυπητὸ, ποῦ νὰ μὰς
 κάμῃ ὅλους, μικροὺς καὶ τρανοὺς, νὰ δόσουμε χεῖρι
 στὸ σάρκωμά της; Τὸ θυμάστε σεις; ὄχι ποτέ.
 'Ἐνας Τρικούπης κάτι θέλησε νὰ εἰπῇ μὰ τὸν ἔφαγε
 ὁ φτόνος καὶ πάει πέρασε. Οἱ ἄλλοι μὰς μίλησαν
 πάντα γιὰ ἱστορία, γιὰ παρελθόν, γιὰ παράδοση, γιὰ
 τύχη, γιὰ εὐνοια, γιὰ μεγάλες δυνάμεις καὶ μὰς
 ἀλυσόδεσαν ἐστὶ τὴν ὁρμῆ. Νὰ καὶ τὸρ' ἀκόμη ποῦ
 φτάσαμε στὰ χεῖλη τοῦ γκρεμοῦ καὶ τὸρ' ἀκόμη τὰ
 ἴδια φαφλαταρίζουν. Μάλιστα κάνουν κάτι περισσό-
 τερο τόρα· βάνουν γιὰ γαρνιτούρα στὸ λόγο τους τῆς
 στρατιωτικῆς καὶ ναυτικῆς ἐτοιμασίας. Εἶναι μόδα·
 τὴ φέραν ἀπὸ τὸ Παρίσι, ἀπὸ τὴ Λόντρα, ἀπὸ τὴ
 Βιέννη. 'Ἐπειτ' ἀπὸ τόσα χρόνια τὴν ἀνακάλυψαν
 τέλος πάντων! Μὰ δὲ μὰς συγκινεῖ γιὰτ' εἶνε
 ξένη. Δὲν εἶνε γέννημα τῆς καρδιάς, τῆς ψυχῆς
 ὁρμῆ, τοῦ αἵματός μῦο. Ψέμμα τὸ δεντρί, ψέματα
 κ' οἱ καρποὶ του.

Καὶ τ' ἀντίδικου τὰ λόγια νὰ σπαρταροῦν ἀπ'
 ἀλήθεια καὶ νὰ μὰς συγκινοῦνε τόσο!

"Ὀ θλιμμένοι χρόνοι! θλιμμένοι χρόνοι!

ΠΕΤΡΟΣ ΑΒΡΑΜΗΣ

'Ὅταν ὁ 'Αντιστένης κάποτε σ' ἕνα λόγο του
 μίλησε παραπολλὴ ὅρα, ὁ Πλάτωνας τοῦ εἶπε:

— Δὲν ξέρεις ὅτι τὸ μέτρο στοὺς λόγους δὲν
 εἶναι κείνος ποῦ μιλάει, παρὰ κείνος ποῦ ἀκούει;

Κάποιος κατηγοροῦσε τὸν Εὐριπίδην ὅτι βρωμάει
 τὸ στόμα του· καὶ ἀπτός τοῦ ἀπάντησε:

— Βρωμάει γιὰτὶ πολλὰ μυστικά σαπίσανε
 μέσα σ' ἀπτό.

Ο ΑΣΩΤΟΣ

ΔΡΑΜΑ ΜΕ ΤΡΙΑ ΜΕΡΗ

ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ ΤΡΙΚΟΠΑΙΔΗ

Κώστα,

Μὴ φοβᾶσαι καὶ δὲ θὰ σὲ τραβήξω ἀπὸ
 τὸν ἀγαπημένο σου τὸν ἥσαιο νὰ σὲ φέρω στὸ
 φῶς· τὸ «Λάθε βιώσας» ποῦ τὸ διάλεξες γιὰ
 σύμβολο τῆς ζωῆς σου δὲ θὰ σοῦ τὸ πειράξω·
 ὁ χαρακτήρας σου ὁ διαμαντένιος καὶ ἡ ἄγρια
 σου ἀφοσίωση στὴν Ἰδέα—μὴ σὲ ροιάζει καὶ
 θὰ μέινουνε μυστικά. Δὲ μοῦ τὸγραφες τόσες
 φορὲς; Νὰ λοιπὸν ποῦ σ' ἀκούω καὶ σφαλῶ,
 καὶ τώρα, τὸ στόμα μου. 'Ἐνα μοναχὰ δὲν
 μπορῶ, θὰν τὸ πῶ καὶ ἄς θυμώσεις, πῶς δὲ
 θὰ μὰς χρειαζόντουσαν πολλοί, τρεῖς τέσσερες
 ἀκόμη σὰν καὶ σένα, γιὰ νὰ χεῖ πᾶρει δρόμο ὁ
 ἀγῶνας μας, γλήγορο καὶ μακρινὸ δρόμο, ποῦ
 νὰ ζῶγωνε κίβλας στὸ ὄνειρομένο τὸ τέλος του.
 Θὰ βρεθοῦνε ὁμως μὲ τὸν καιρὸ καὶ αὐτοί· τὸ
 ἐλπίζεις, καὶ ἡ ἐλπίδα σου μὲ κάνει καὶ μένα,
 ποῦ ἀδιάζω ποῦ καὶ ποῦ, εἶσαι γιὰ τὴν ποικι-
 λία, καὶ μερικὰ ποτήρια ἀπογοήτευση, νὰ μὴν
 ἀπελπίζομαι.

Τί ζητᾶμε σήμερον, 'Ἐσὺ τὸ κατάλαβες
 ὅσο καὶ οἱ τρανοὶ μας οἱ 'Αρχηγοί, 'Ἐσὺ ποῦ
 μὲ τὰ δάλοια μάτια τῆς πάναγνης ψυχῆς
 σου εἶδες τὸ σκοπὸ μας τὸ μεγάλο, εἶδες ὅ, τι
 βλέπουνε καὶ αὐτοί. Βλέπεις, γιὰτὶ ὁδηγὸ
 στὴ ζωὴ σου ἔχεις τὴν 'Αγάπη, καὶ ὅσοι ξέ-
 ρουνε νὰ γαπᾶνε ἔχουν πάντα τὰ μάτια τῆς ψυ-
 χῆς τους δάλοια καὶ βλέπουνε μακριά, σκί-
 ζοντας τὰ πέραστα σκοιὰδια, τὸ φῶς τὸ
 ἴλα ῥό, ποῦ οἱ ἄκαρδοι κ' οἱ ἐγωλάτρεις ποτὲ
 δὲ θὰν τὸ δοῦνε. Ναι, Κώστα. 'Αφῆσέ με
 νὰν τὸ πῶ καὶ αὐτό, δὲν πειράζει. 'Ὅτα μοῦ-
 πανε πῶς καὶ κάτου στὴν 'Αλεξάνδρεια, πάνου
 ἀπὸ τὸ κρεβάτι ἐνὸς ἀδελφοῦ ποῦ δὲν εὐτύχησα
 ἀκόμη νὰν τοῦ σφίξω τὸ χεῖρι, βρίσκεται κρεμα-
 σμένη σὰν κόνισμα ἢ εἰκόνα τοῦ 'Αριστέδη,
 τοῦ τελευταίου ἀδελφοῦ ποῦ μοῦχε ἀπομείνει
 καὶ ποῦ μοῦ τὸνε ζούλεψε καὶ αὐτὸν ὁ ἀφέντης
 ὁ Χάρος, ὅτα μοῦ τῶπανε αὐτό, ἡ καρδιά μου
 ἀναγάλλιασε καὶ θάρρεψα πῶς ὁ ἀδελφός μου
 δὲν πέθανε, παρὰ ζεῖ μακριὰ μας, σιμὰ σου.
 Καὶ δὲ γελάστηκα, ἀφοῦ στὴ μεγάλη καὶ γκαρ-
 διακίᾶ ἀγάπη σου ξαναβρῆκα τὸν πεδαμένο
 μου τὸν ἀδελφό. Νὰ ζοῦσε αὐτός!.. 'Αχ, νὰ
 ζοῦσε, 'Ἐσὺ τὸ ξέρεις μὲ πόση ὁρμῆ καὶ ἀφο-
 σίωση θάρροτανε νὰ πολεμήσει στὸ πλευρὸ
 μας, 'Ἐσὺ τὸ ξέρεις—μὰ τὸ ξέρω κ' ἐγὼ ἀφοῦ
 βλέπω σήμερον 'Ἐσένα, ποῦ μιὰ ψυχὴ καὶ μιὰ

καρδιά σου. Τρυφερότατοι και λιοπαρόντοι κ' οι πατέρες σου.

Χαρίζομαι σου το ταπεινό μου το έργο, θαρρώ πως σ' αυτό το χαρίζω, στην αγγελικιά του τήν ψυχή, που δε γάθηκε από τον τον πάρο ολότεια, μα και ζει άδεια και δά ζει στα παληκαρήσια τὰ στήθια σου.

Μά να δοῦμε, αξίζει και να γράψω ένα τέιο πράμα ; Για την τέχνη του, βέβαια όχι τίποτα καινούριο και τίποτα μεγάλο δε φανερώνει. Είναι όμως κι αυτό βγαλμένο από την Αλήθεια, από την αληθινή Ρωμαϊκή ζωή, και να η μοναχή του αξία "Όπως στο πρώτο μου δράμα, τους «Ζωντανούς και Πεθαμένους», έτσι και στον «Ασωτο», έτσι και στα κατοπινά—αν μπορέσω να καταφέρω, τι όνειρεύομαι—την Αλήθεια πήρα για βάση ζητώντας στην αληθινή ζωή, στα γύρω μας, και την υπόθεση και τα πρόσωπα και τις παραμορφώστερες ακόμα σκηές. "Όχι δημιουργός δικού μου κόσμου, μα αντιγραφιάς της Ρωμαϊκής ζωής θέλησα να γίνω, να δώσω δηλ. στη δουλιά μου αυτό που λένε ντόπια χρωματριά. "Αν το μισοκατάφερα, μου φτάνει. Και δεν είναι μικρό αυτό για να ζητήσω και περισσότερα.

Του «Ασωτου» την ιδέα μου την έδωσε ο μεγάλος ο Πάλλης μας, ο οδηγός και προστάτης του έργου μου του δημοσιογραφικού. «Δε μās φτιάχνεις δράμα τον Ασωτο του Λουκά;» μουγραψε. "Ανοιξα το Βαγγέλιο, το Ρωμαϊκό, έννοείται, Βαγγέλιο του Πάλλη, το ζωντανό, διάβασα τον «Ασωτο» και να σου το άμέσως το δράμα έτοιμο. "Α διάβαζα το Βαγγέλιο που μās διαβάζουνε στις Εκκλησιές για να μην το καταλαβαίνουμε, ο «Ασωτος» ίσως να μη γεννιότανε έσως κι ά γεννιότανε, να βγαίνε στον κόσμο με κοστούμι "Οβρείκο και με ιδέες μπορεί και Μιστριώτικες. Μά στο γραφείο μου, είπαμε, βρισκότανε μοναχά το Ρωμαϊκό Βαγγέλιο και δεν μπορούσε παρά ιδέες Ρωμαϊκές και ζωντανές να μου γεννήσει και να γιατί ο «Ασωτος» ξεπηδάει από τη σημερινή ζωή κι απ' τα σημερινά γεγονότα.

Συλλογίσου τί κάρβουνο άναμμένο κρατούσα στα χέρια μου! Το με τα φρασμένο Βαγγέλιο! Πως λοιπόν ήθελες να μη θυμηθώ το μεγάλο κακό που έγινε τότε, τη βιογημένη εκείνη εποχή, που δοξαζόντουσαν οι Μιστριώτικες και ρεζηλευότανε η πατρίδα μας ; Οι δοξασμένες εκείνες ημέρες* μπορούσανε

* Οι κακόμοιροι οι φημεριδογράφοι της Αθήνας δλο και τη λήχταρούνε με τέτιχ μέρα που πουλούσανε τα φύλλα με τη σωρή! Νά τώρα τώρα με φημερίδα Κορριάτικη έσφαψε και βρόντης και φοβέρους γιατί με γαρή σύγγραψισα κι ακούραστη δουλεύτη της Ίδρας—άληθινή Μπουμπουλίντ του ένδικου άγωνα ΜΑΣ—μοίρας σε μερικους φίλους της μεταφρασμένα Βαγγέλια. Και σε να μη φτάνε οι Κορριάτικες μπόμπες, να σου την και η «Εσπερινή (3 του Δεκέβρη, σελ. 3, στηλ. 3) δημοσιεύει αυτά τα τρομαχτικά

* Τα μεταφρασμένα ευαγγέλια ήρχισαν πάλιν να κυκλοφορούν. "Ηρχισαν δε από την Κερκυρα.

* "Αλλά το ζήτημα αυτό δεν έλχε τέλος πάντων. Δεν έγύθη άρκιτον αίμα μαρτύρων (!!!) ή διψούν οι διαδίδοντες ταύτα δι' άλλο άκόμη αίμα;

* "Ας λαβουν κι άρχαι πρόνοιαν επί του ζητήματος αυτού το όπαδον πρὸ όλίγων έτων έπροξίνησε τόσον δικαίον θόρυβον, δια να μη επαναληθώσιν κι αυτά της 8 Νοεμβρίου σκηναί.

* "Ας κατάσχουν τα κυκλοφορήσαντα και άς έξετάσωσιν ην κυκλοφορούσαν ταύτα κυρίαν που και πως έπρομηθεύθη αυτά, διότι ίσως να είνε πράκτωρ κεντρικής τινος έ-

να γεννήσαν όν τον δραματικόν άν τὸ δικό μου, μα τρυφερότατοι με έπαιρους που να βρισκουνε και στο Ασωτινέιο—συμπληρωσε, έπειτα! ο Αισσάνειος πρόφητος πιά και βροσιλάει στον Αιστελλέειο—και με φωνή του γόστου ντυμέ Μακεδονικά, φωνές—φωτορες που να δάσκουν και κείφαλα και άδεις και άδεις λεκάνες γιομμένες πατριωτικούς λόγους και προγονική άλυσία, ή και κερματάκια κλασσική άξια να παχτεί και στο Βυζαντινό έπιπόδρομο άπέμσα σε ξεκοιλιασμένους ταύρους και σε δούλους που να κολυμπάνε στο αίμα τους και να ψυχομαχάνε κάτω από τα χεροκρατήματα της Αόλης του Αντρονίκου ή του Κοπρώνιμου. "Αν αντί να βγει τίποτα μεγάλο, τραγικό ή κωμικό, μεγάλο όμως πάντοτε, από τόσο μεγάλη και δαφνοσκέπαστα ιστορικά, βγήκε ένα δραματάκι, το φταιξιμο είναι του συγραφέα κι όχι της εποχής.

Από το άσκέρι εκείνης της εποχής έπηρα έγαν, όποιον πρωτοθυμήθηκα, και τον χεροτόνησα "Ασωτο. Τον Έγαν αυτόν τον έξρω πολύ καλά, τον είδα με τα μάτια μου, γιατί μούτυχε τότε πολλούς τέτιους να ιδώ*, τονέ μελέτησα, μη θαροείς, βαθιά και γι' αυτό ο

ταιρίας (!!!) ή όποια πρέπει να άποκαλυφθ ή και να την γνωρίση το "Εθνος.

Νά σε; την άποκαλύψουμε ; "Η Κεντρική Έταιρία ή όποια πρέπει και λέγεται... ΑΛΕΞΑΝΤΡΟΣ ΠΑΛΛΗΣ! Νά λοιπόν που τὸ μάθατε κι αυτά.

Την ίδια μέρα—πάντοτε για την ιστορία δλ' αυτά—ή «Ακρόπολη» δημοσιεύει τα λόγια του Βουργάρου Γπουργου Πετκόφ... "Η Βουλγαρική Κυβέρνησις θα προσπαθήσ η μνη να εξαφελίσ η τα συμφρόντά της καθ' όσονδύποτε τρέπον. Δι' τούτο έτοιμάζεται πολεμικώς... "Η Κυβέρνησις δεν φοιόεται χρημάτων, άλλα χρόνου... Πραφρομέμα να πληρώσωμεν και 50 000 πλειότερον (εις πολεμ. έτοιμασίς δηλ.) άρκει να επιτύχωμεν ένός μηνός συντόμισιν... "Η Βουλγαρία (στον Αίμα) πρέπει να είναι ή Πρωσία της άλλου... "Και θάνα! "Ενώ ή "Ελλάδα, όπως την κάταντίσανε οι λογισάτοί, είναι και θάνα το Βυζάντιο στή παραμονές της τελιωτικής κακιστροφής του. Δέν τὸ λέμε μετς τὸ λέν οι ίδιος οι φημερίδες ή "Εσπερινή με τὸ πατριωτικό άρθράκι της και ή «Ακρόπολη» με τα λόγια του Πετκόφ

* Είμουμε τότε άρχισυντάχτες στην «Εστία» Στην αρχή είχαμε πολεμήσει τη μετήρραση—ούτε ο διευθυντής δμώς ούτε ο άρχισυντάχτης, μα μερικέ φαρμαρόνοι καλά μαράδες που βόιζαν με λυσσασμένη άρρα χωρίς να ξέρουν κι αυτοί γιατί βόιζαν—άλλα κατόπι, όσο τα πράματα άγριεύαν, έμετς μαζώνμαμε τὸ άπλωμένο σκονί και τη γλώσσα τους. Είχα πολλούς και πολλά τότε, και δε θα ξεχάσω ποτέ μου με ά επιτροπή από φοιτητές που ήρθε την παραμονή του "Εθνικού γεγονότος» στα γραφεία της «Εστίας» να με διατάξει να γράψω πως αν ή Κυβέρνησις κτλ. θάναγκαστούνε να χτυπήσουνε! Γίλασα κι άηθίασα με τη φοβέρα κι έσαν ή επιτροπή με ρώτησε αν ξέρω τίποτα καινούριο, άπάντησα, έτσι σαν εμπειρατευτικά

— "Η Κυβέρνησις τάποφίσις να κλείσει για δέκα χρόνια τὸ Πανεπιστήμιο!..

— Κι ο λόγος;

— Για να πάψει πιά να ξεφουρλίσει άγράμμάτους, θεσιθήρες και διαδηλωτάδες!

"Η Επιτροπή άγριέψη, μα δεν άναγκάστηκε και να με χτυπήσει γιατί... βρισκόμουνα στο γραφείο μου.

"Αλλο ένα έπεισόδιο άήζει νιθαντισταί. Στις όχτώ του Νοέβρη, τάπομσημέρο, την ώρα που χτυπούσε ο στρατός τους φοιτητάδες, ήρθε τρέχοντας στο γραφείο ένας τρομερός πατριώτης κι άρθρογράφος της «Εστίας», ο πρώτος πρώτος. Ίσως που πέταξε στη μέση την άτιμη ψευτιά για τα ρούμπλια και για την προδοσία. Είχαν άλασασμένους.

— Χτυπιούνται δέω, μου φωνάζει μόλις μπήκε στο γραφείο.

— Τάκούω. Τι θές να κάνω;

— Είναι κι ο γιός μου στο τάδε τάγμα. Μή ξερείς που βρίσκεται αυτό τὸ τάγμα τώρα;

— Έκει που τούστείλες με τάρρα σου, κύριε!

Νά ο Ρωμίδς όλόγυμος. Χτυπάτε, σκοτωθήτε, φτάνει έγω και τὰ παιδιά μου να μην πάθουμε τίποτα!

Γιάννης, όσο είναι άσωτος, όσο δηλ. ξεκκοκαλλίσει τους παράδες του πατέρα του και διαφενέει την ήδική, τη θρηναία και τη γλώσσιν των προγόνων—και τα πρά αυτά, έννοείται, πως τὰ νιώθει αυτός, κι όπως τὰ νιώθουν δλ' οι άπάγονοι τὸ Μαροθονομαχών—όσο λοιπόν ο Γιάννης είναι όνομα και πράμα άσωτος, βρισκείται μέσα στην αληθινή ζωή, είναι άλύκατος παρμένος απ' αυτήν. "Ο Γιάννης άλλάζει δέμα και ψυχή μοναχά σαν άρχινάει να γίνεται άθροπος, σαν τον πατέρα του, σαν την Έλπίδα και λίγο σαν τον άδερφό του τον Αποστόλη.

Μη μου πεις πως τέτιες άλλαγές δε γίνονται και γι' αυτό φεύγουν όλοσδιόλου από την Αλήθεια. Άσκολο να γίνουν, τὸ ξέρω, μα πάντα γίνονται. Κι αν προσέξεις λίγο γύρω σου, κι ά μελετήσεις τη ζωή μερικὸ γνωστὸ σου—γιατί δε γίνεται, δλ' οι άθροπὸι πάντα θάτυχε ναχουν και τέτιους γνωστὸς—ά μελετήσεις λίγο βαθύτερα τὰ ψυχολογικά του Γιάννη, μη βγάζοντας συμπεράσματα μοναχά απ' όσα λέει και κάνει, μα κι απ' όσα δε λέει μα δείχνει με τὰ φρεσίματά του πως μπορεί και να κάνει, ά σκύψεις και κοιτάξεις στην ψυχή του «σά στην άκρη πηγαδιού», που λέει κι ο Παλαμίδς, δε θα δυσκολευτείς και τόσο να ανακαλύψεις κάπο σημάδι της Αλήθειας.

"Ασωτη κ' η πατρίδα μας δεν είναν ίσαμε τὰ χτες; Δεν άσώτενε δηλ. την πλούσια κληρονομιά της—άφου έπιμένονμε σάνει και καλά να κοκκοροσώμασε γι' άπόγονοι του Μιλτιάδη και του Περικλή—σε λόγια και σε παιδιάτικα μασκαροζαμώματα; Νά όμως που σήμερα δείχνει σά να σιναισάνεται τὸ μεγάλο τὸ κακό—μακάρι να μην είναι κι ά γι' ά τρε υ τ ο, μα μοναχά μεγάλο—πουπαθε με τα λόγια και σά να θέλει να δείξει και με τα έργα πως λαχταράει τὸ μετανωμό. "Ο, τι έγινε κι ό, τι γίνεται σήμερα στη Μακεδονία είναι μεγάλο, μόνο και μόνο γιατί γίνεται από Ρωμίδους. Με καταλαβαίνεις τί θέλω να πώ. Είναι μεγάλο και καταντάει άπιστευτο νάρθει σε θέση ο Ρωμίδς και να νιώσει πως τὰ παλιά τὰ λόγια δε φτάνουνε, μα πως χρειάζονται έργα για να δείξει ένα "Εθνος πως ζει. Έργα γίνονται, ή ά θές, πὸ σωστά, φαίνε ται πως θα γίνουν, και γι' αυτό κ' έγω τὸ μετανωμό του "Ασωτου τονέ θέλησα λίγο Μακεδονικό, που πάει να πει, λίγο αληθινό. Να μετανωσει ένα άτομο δεν είναι και τόσο άδύνατο, άφου σήμερα έγα "Εθνος άλάκαρο δείχνει πως λαχταράει άλλαγή, δηλ. πως μετανωίνει. Στη Μακεδονία λοιπόν κι ο "Ασωτος! Κείνος πουβρισε την πατρίδα του στα Βαγγελικά, έπρεπε να την ικανοποιήσει στη Μακεδονία που πάει να πει, άφου σά Βυζαντινός καλόγερος πολέμησε για λόγια, έπρεπε, για να εξαγιστεί από τὸ βρώμερό αυτό άμάστιγμα, να πολεμήσει σαν άθροπος τίμος και σαν πατριώτης αληθινός, και για έργα. Αδτή τη σκέψη κάνει ο «Ασωτος», και μακάρι θνα σκέψη να κάνουμε μετς μέρα κι δλ' οι άσωτοι της πατρίδας μας.

* 17 του Νοέβρη 1905. "Ισα ίσα σήμερα διαβίω σε κάποι "Αθηναϊκή φημερίδα πως ένας φοιτητής από τὰ πρωτοπαλάκαρα στα Βαγγελικά γύρισε από τη Μακεδονία. Είχε μείνει, λέει, πέντε μήνες εκεί, πολέμησε ύποφρα και σήμερα μās έρχεται πατριώτης τιμημένος. Δεν ξέρω αν ή Μακεδονία τον ξελάφρωσε από τις σκουριασμένες ιδέες πουχε πρι φύγει από δω κι αν τον έκανε να νιώσει πως ή ήθησεία μας κι ο έθνισμός δεν παθαίνουν τίποτα ά μεταφραστει τὸ Βαγγέλιο, μοναχά χαντακώνονται και τὰ δύο όσο έμετς δεν ξεπνήσουμε από τὸ προγονικό ραχάτι και δε

Ο άγέρας που πνέει μέσα στο σπίτι του Γιάννη είναι Έθνικός άγέρας, είναι το γλυκόπνοο άγέρας της Αλήθειας. Υπάρχουν τέτατα σπίτια σήμερα; Δώ και δέκα χρόνια θα φραγες με το κερί να βρω; Ένα. Σήμερα όμως— ύστερα δηλ. από το γερό άγώνα πνέοιζε ένας ΨΥΧΑΡΗΣ και που τόσο άλλοι στο πλάι του τον εξακολουθάνε—μτορω να σου τα μετρήσω δέκα δέκα κ' εκατό εκατό. Τόσο πρόδεψε η Ίδέα, που θα πει, τόσο η Αλήθεια άρχινησε να ξετοπίζει την Ψευτιά. Α δουλέψουμε γερότερα, ά δουλέψουμε με σύστημα, καθώ; πρέπει, δε θα όργησει η ψευτιά να ξετοπιστεί δλωσδιόλου και δε θα όργησουμε να φάχουμε με το κερί, όχι πιά να βρούμε σπίτια θεμελιωμένα στην Αλήθεια, αλλά σίτια που νάν τα μουχλιάζουν άκόμα τάρρωσιάρικα χνώτα του δασκαλισμού.

Γι' αυτό και το δάσκαλο τονέ θέλησα έναν από τα πρώτα πρόσωπα του δραμάτου μου. "Οχι για να σατυρίσω τη σχολαστικότητα", που άρκετά δά σήμερα σατυρίζεται μοναχή της, αλλά για να μη φύγω από την Αλήθεια, άφου, τό βλέπουμε, ο δάσκαλο; σήμερα απαντιέται παντοῦ, σε κάθε βήμα μας, κ' έμποδίζει κάθε πρόοδό μας, είτε φιλολογική, είτε κοινωνική, είτε έθνική.

Έδώ ταιριάζουν περίφημα όσα λέει ο ΨΥΧΑΡΗΣ στην «Απολογία» του, και που φανερώνουνε πόσο σφιχτοδεμένο με τη ζωή μας είναι το Γλωσσικό ζήτημα.

«Τι δά πη έθνος χωρίς γλώσσα; Τέτοιο κακό πώς γίνεται; Πώς θάντέξετε σε τέτοιο κακό; Στά πολιτικά σας, στο εμπόριο, στη βιομηχανία, στο στρατό, στα ναφτικά, στη μάθηση, στην επιστήμη, σε πρόοδο κάθε λογής, στο σχολείο και στο γραφείο, στη χώρα και στο χωριό, στο λαό και στην κοινωνία, στο

δειχουμε τη γροθιά μας και που πρέπει νάν τη δείχουμε—δέν ξέρω, που λέτε, αν το παληκάρι μας πένου στα Μακεδονικά βουνά πολέμησε να λευτερώται αδέρφια ζωντανά και όχι να διαφεντίσει ήσκιους πεθαμένους, ξέρω όμως πολυκαλά πώς πέντε μήνες ζωη όξω από την Ψευτιά είναι άρκετή να σε κάνει να ξεραίνεσαι στα γέλια όταν άκους το Μιστριώτη να μπομπάρδιζει... με τα λόγια τού Βασ. Θεάτρο.

Και να δείτε! Ο παληκαρις που γύρισε από τη Μακεδονία άρχισε να μιναμιλεει και Ρωμαίικα. Νά και το δείγμα:

«...Είνε λυκόφως: σε λίγο σκιές βαθερές πράσινες και κατέπιν μαύρες θά καλύψουν την άπειρον έκτασιν την πρό ήμων: είνε ή χώρα τις Μακεδονίας, ή χώρα των όνειρων και πύθων μας, ή χώρα ής κάθε βράχος πηγη αύτοθυσίας και παλληκαριδς και κάθε σκιά δένδρου τάρος παλληκαριού. Πίσω μας άφήνουμε τους μεγάλους και άποτέμους, τους όξεις και άγρώχους βρέχους των Μεταφρων διαρχόμεθα άστα πυκνή, δάση των όποιων τα δένδρα πολλίκις έφιλοξήνησαν άνδρες του τουφεκιού, άνδρες του κλαριού, άλλους με πολύ ύψηλά και εύγενή ιδεώδη και άλλους με έντικτα ληστών άρπαγας. Ω τά δάση, με της παχερές των σκιές, με τα άσημένα και παγωμένα νερά των, πύθες φθόρες μας έδωκαν την ανάπαυσι και πύθες φθόρες μας έδωξαν στη δροσερη άγκαλιά των με ήδυπθείαν τρελλής έρωμένης;» (Καιροί 21 Νοεμβρίου, σελιδ. 1. στηλ. 5).

Πέντε μήνες στη Μακεδονία και μεταχειρίστηκε τόσες λέξεις που βρίσκονται και στο μεταφρασμένο Βαγγέλιο. Αν ξαναπάει και μείνει κι άλλους πέντε μήνες, θάν τη φρακλώσει δλωσδιόλου την ψευτιά της καθαρεύουσας και θα γίνει βέρος Ρωμιός. Κάτι παρόμοιο και με το Γιάννη του «Ασωτος», με τη διαφορά πως ο Γιάννης πρώτα γίνεται άθροπος κ' έπειτα σκέφτεται τη Μακεδονία.

) Η σχολαστικότητα σατυρίζεται στο πρόσωπο του κ. Φωστήρη, άνιψιού του δάσκαλου ο δάσκαλος το κάνει κι από κάποια έπαγγελματική ανάγκη κ' είναι σχολαστικός* ο άνιψιός του όμως, και δικηγόρος μάλιστα, είναι άσυχωρητος να σχολαστικίζει περισσότερο από τον κμαρωμένο τον μπάρμπα του. Αυτοί οι σχολαστικοί, οι δεύτεροι, είναι και οι χειρότεροι, γιατί άπάνου σ' αυτούς ο δασκαλισμός χτίζει τα έθνη χτόνα ταμπούρια του.

δρόμο, άχ' και στο σπίτι σας άκόμη δά τάντι κρύστε το ζήτημα το γλωσσικό, το μόνο. Ανησυχία δά σας τεντώη τα νεβρά, δά σας θυμώνη την αίώνια την πληγή, και δά φωνάτε από που είναι. Από το ζήτημα κι από τίποτις άλλο. Υπουργεία δά πέφτουνε, κυβέρνηση δάλλάξη, και χωρίς να το υποψιαστήτε, πεσιματα κι άλλάγες, το ζήτημα δά τα φέρονη. Ας μη γίνουμε και χειρότερα. Πόλεμος, νίκη, τί λέω; ειρήνη, όξω από το ζήτημα, δέν κατορθώνεται και δέν ύπάρχει. Αλήθεια, να κλάψη κανείς, σα βλέπει φημερίδες να μεταδιδυρίζουνε, βουλευτάδες να ζητορέβουνε, σοφους να διδάσκουνε και τον καθένανε νάορχεται κάτι να μās ξεστομίση κι άφτός, άντις όλοι τους άπάνου στο ζήτημα να ριχτούνε, να σώσουνε την Έλλάδα...»

Κοιτώνι λοιπό θεόγατο στυλώνεται μπρός στη ζωή μας και της κόβει το δρόμο, ο δασκαλισμός. Και το κοιρώνι αυτό που μās άποκλείνει τη στρατά, το βαρό αυτό κοιρώνι, που όσο κι άσιέται από τα πλέρια φουρνέλα που όλουθε του βάζουνε, άκόμα να γκορμιστεί όλοτελα, το καταραμένο αυτό κοιρώνι χτυπάω κ' έγώ με τα έργα μου. Οι «Ζωντανόι και Πεδάμένοι» χτές, ο «Ασωτος» σήμερα και οι «Φαγάνες» αύριο, αυτό το σκοπό έχουν.

Έναν τέτοιο σκοπό μπορεί, θαρωώ, κανείς νάν τονέ δεχτεί, πάντα με κάποια επιφύλαξη, Έθνικό, αν και το επέθετο αυτό καιρός τώρα πούχασε την αξία του στο Ρωμαίικα και κατάντησε Αργεντινή δεκάρα. Έθνικός όμως η όχι ο σκοπός αυτός, πάντα απομνήσκει μεγάλος, άφου: όσοι δουλεύουνε σήμερα κάτω άπ' αυτόνε, δουλεύουν όχι για τις Παντελίδειες δάφνες και για τα φτηνά χερκοροτήματα, αλλά για την «Αγια κ' Έθνοσωστρα Ίδέα. Τόσο το χειρότερο για το Έθνος ά δε σήκωσε άκόμα την Ίδέα για Έθνική σημαία του κι ά δέν άγκάλιασε τους τίμιους εργάτες της. Θα γίνει κι αυτό μια μέρα, μην κακοκαρδίσεις, και στο χέρι μας είναι νάν τη δημιουργήσουμε έμεις οι ίδιοι αυτή την ημέρα, και μάλιστα όσο θέμε πιο γλήγορα. Ο τρόπος εύκολος.

Παράδες μονάχα να βρεθούν κι όλα γίνονται μια χαρά. Πρέπει να βρεθεί και για τη Δημοική ένας Μαρασλής, ένας Αβέρωφ, ένας πατριώτης τελοςπάντων, που να βάλει τους παράδες του, κάτω όχι για να ύποστηρίξει τους σακάτηδες χιζόντας νοσοκομεία, ή να φτειάζει πάρκα (δταν κινυνεύουμε να μην έχουμε ούτε Έθνος) ή να πλουτίσει πέντε δέκα μεγαλοδασκάλους τυπάνοντας βιβλία που σαπίζουνε στα κελάρια τώ βιβλιοπωλείω μας, αλλά να ύποστηρίξει τους γερούς και μυαλωμένους ανθρώπους στην Έθνική τους δουλιά.

Ας πούμε πως βρέθηκε ο Μαρασλής αυτός, ή πως τονέ δημιούργησαν όσοι από τους δικούς μας έχουν τα υλικά μέσα να δημιουργήσουν, έτσι ορφενέ, έναν ή μισό ή κ' ένα τέταρτο άκόμα Μαρασλή. Αμα βρεθεί, ή άμα δημιουργηθεί αυτός ο Μαρασλής, τάλλα ερχονται μοναχά τους τα βιβλία δηλ. τα φτηνά, δημοφρογραμμένα κι δημοφροτυπωμένα, χρήσιμα βιβλία και διασκεδαστικά, που νάν τάγαπήσει ο Ρωμιός και σιγά σιγά νάορχινησει νάν τα θαρωει άπαραίτητα, ένα είδος ψωμι της ψυχής του—ή έφημερίδα έπειτα, ή καθημερινή που με αληθινή γλώσσα νάν του μαθαίνει αληθινά πράματα—και τελευταίο το θέατρο.

Επρεπε άπ' αυτό νάορχινησω, από το θέατρο, μα δέν πειράζει δε το ελπια τελευταίο πρώτη ανάγκη αυτό και πρώτο κάστρο που δά ρήξει την πιο δυνατή κι αποτελεσματική

μπόμπα στην Ψευτιά. Από το κάστρο αυτό θακουστεί ο λόγος ο αληθινός, δά μιλήσει η Ρωμαίικη τέχνη, δά κελαθήσει η Αλήθεια. "Οχι και μεγάλα πράματα στην αρχή, μα όσα που να χωράει διακόσους τρακόσους ανθρώπους, μα σκηνη σεμνή και δημοφροδλα, πέντε δέκα άγώρια και κορίτσια που νάγαλάνε την Τέχνη και την Ίδέα και δυο τρεί; το πολύ πολύ παραστάσες τη βδομάδα—για ένα δυο μήνες το χειμώνα—μ' έργα Ρωμαίικα. "Οχι περισσότερο από δυο μήνες το χρόνο δουλιά ο Ρωμιός χορταίνει γλήγορα το κάθε τι και πρόπει το καλό νάν του το δίνεις λίγο λίγο που νάν το λιμάζει και να μην το μπουχτίζει. Έπειτα πρέπει νάχουν μπόμικο καιρό και τα παιδιά για νάν τα μελετάν καλά τα έργα, νάν τα χωνεύουν και να μην τάνεβάζουν όπως όπως στη σκηνη.

Ο κόσμος, θάν το ιδεις, δά πάει στην αρχή σ' αυτό το θέατρο από περιέργεια, έτσι για να γελάσει «μ' αυτούς τους παράξενο υς ανθρώπους». Μα ύστερα σιγά σιγά, δίχως νάν το καταλαβαίνει, θάν του γίνει ανάγκη, και το θέατρό μας, το ΡΩΜΑΙΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ— άφου και τόνομά του άκόμα μās τχει έτοιμο ο Μεγάλος ο Δάσκαλος μας— θα γίνει για τον κόσμο, που θαορχινησει να γνωρίζεται με την αληθινή Τέχνη, ένα είδος Μπαυρόντ.

Όνειρο κι αυτό αϊ; Μα όνειρο που δέν χρειάζονται πολλά—ή θέληση ύπάρχει και οι άνθρωποι βρίσκονται*—λίγα πράματα, είκοσι τριάντα χιλιάδες δραχμές***, για να μπόρουμε να σαρκώσουμε τπτειρο, νάν του δώσουμε ζωή. Τριάντα χιλιάδες δραχμές! Δογάριασε πόσα μιλιούνια ξόδεψε και ξοδιάζει όλοένα η καθαρεύουσα για να βουλιάξει αυτό τον τόπο! Τι είναι μπροστά σ' αυτά οι τριάντα ψωροχιλιάδες που ζητάμε έμεις; Δύσκολο να βρεθεί ένας που πεθαίνοντας, ή κι όσο ζει άκόμα, άντι να δώσει τους παράδες του να χτιστεί ένα Λεπροκομείο σαν το άχρηστο του Μαραθώνα, ή μια άδιανή Ακαδημία, νάν τους δώσει για έναν τέτοιο μεγάλο έθνικό σκοπό; Οι λωβιασμένοι κ' οι σακάτηδες βρήκαν τον προσάτη τους: δε θα βρούν και οι γεροί το δικό τους;

Καλά και τα βιβλία, μα ο Λόγος θα δώσει την τελιωτική τη νίκη. Ο Ρωμιός βαριέται να διαβάσει, μα δε βαριέται και νακούει κουβέντιαζε του όρες και μη φοβάσαι δε θα

* Το δραματολόγιο είναι έτοιμο κι άπο τώρα κι άρκετά πλούσιο: τα έργα λ. χ. του ΨΥΧΑΡΗ, ή «Τρισεύγενη» του Παλαμά, ο «Βρουκόλακας» του Έφραλιώτη, ο «Εμπορος της Βενετίας» κι ο «Κύκλωπας» του Πάλλη, ο «Ιππόλυτος» του Έρμονα, ή «Αντιγόνη» του Μάνου, το Κρητικό Θέατρο με το Γούπαρη και με την Έρωφίλη, του Μάτεση ο «Βασίλικός», ο «Αμλέτος» και ή «Τρικυμία» του Πολυλά, τα έργα του Καμπύση, το «Γιοφύρι της Άρτας» του Βουτιεριδη, οι άρχαίες μετέφρασες Σίδερη και Περγιλιτή κι άλλα τόσα άκόμη. Ας γίνει μια φορτ το θέατρο αυτό: και τα καινούρια έργα θά βρούνε με τη ντουζίνα.

** Νά, ο Χρηστομάνος δε θίχει, θαρωώ, καμιά δυσκολία, αν του δοθούνε τα μέσα, να πάρει άπάνου του αυτή τη δουλιά. Και δέν ξέρω ή θα μπόρουμε να βρούμε πιο κατέλληλο άνθρωπο.

*** Ο ΨΥΧΑΡΗΣ στην «Απολογία» του ζητάει θυσίες για να πάει το ζήτημα μπροστά, και θυσίες εύκολες, τιποτένιες, να λ χ. να γράψουμε το γεγονός με την επιστημονική του, την αληθινή, κοινή γεγονότο. Τόσο δίκ; Θυσίες μόνο για μια λέξη; Έδώ χρειάζονται μεγάλα πράματα, θυσίες περιουσίας, έγωισμού, ζωής άκόμα. "Ο,τι μπόρει ο καθένας μας να δώσει στην άγώνα: όχι μοναχά λόγια. Άλλιώτικα δε θά γίνει ποτέ δουλιά κι έδικα άεροκοπανάμε—νάν το ξέρετε.

σοῦ πεῖ ποτὲ νὰ σταματήσεις· τονὲ μεθοῦν τὰ λόγια, τὸν ξελογιάζουν, ἀφοῦ με δαῦτα θράφθηκε· δώσε τον λόγια καὶ πᾶρ' του τὴν ψυχὴ του. Λόγια λοιπὸ νὰν τοῦ δώσουμε κ' ἐμεῖς· μὰ λόγια μεστὰ, με οὐσία, λόγια ποῦ νὰν τοῦ τραβήξουν τὴν ψυχὴ σὴν Ὀμορφιά, λόγια ποῦ νὰχουν τὴ δύναμη νὰν τονὲ βγάλουν ἀπὸ τὸ βούρκο τῆς Ψευτιάς ποῦ κυλιέται σήμερα καὶ νὰν τονὲ σπρώξουνε στὰ ἀνδοτόπια τῆς Ἀλήθειας.

Τέτια λόγια γιὰ νὰ πιάσουνε, γιὰ νὰ φέρον ἀποτέλεσμα, πρέπει νὰ εἰπωθοῦνε σὲ ἱερὸ βῆμα, σ' ἐκκλησιά. Ἐκκλησιά τῆς Ἁγίας Ἀλήθειας καὶ τὸ ΡΩΜΑΙ-ΚΟ ΘΕΑΤΡΟ μας θάναί, καὶ μόνο ἂ λειτουργηθεῖ ὁ Ρωμὸς σὲ μιὰ τέτια Ἐκκλησιά θὰν τάξωθεῖ νὰ ψάλει τὸν οὐράνιο ὕμνο σὴν ποδοῦμενη Ξαναγέννησή του·

«Ἦρθε!.. ἦρθε!.. ἡ πάναγνη ἡ Κόρη! Ἦρθε στὸν ἔρημο τὸν τόπο, ἦρθε!..»

Γιατί δὲ γίνεται· τὸ θέατρό μας θὰ φέρει στὸν ἔρημο τὸν τόπο, τὴν πάναγνη τὴν Κόρη—τὴν Ἀλήθεια.

Εὐτυχισμένος ποῦ θὰ ζήσει νὰ ἰδεῖ τὸ θριαμβευτικὸ τῆς ἐρχομῶ. Ἐμεῖς μαζώνουμε τὰ βάρια σήμερα γιὰ τοὺς ἀύριανούς πανηγυριώτες καὶ ματώνουμε τὰ χέρια μας, καὶ τὴν ψυχὴ μας, στρώνοντας τὸ δρόμο Τῆς.

Ἀθήνα, Δεκέβρου τοῦ 1905.

Ὁ ἀδερφός σου

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΖΗΤΟΥΛΑΣ

La Verità sola fu figliola del tempo.

Leonardo da Vinci

ΤΟ ΣΥΧΩΡΟΛΟΓΙ

Στὸ παραθύρι ποῦ εἶσαι ἐσὺ γιὰ πὲς μου τ' ὄνομά σου.

Ὅλο τὸν κόσμον γύρισα π' Ἀνατολὴ σὲ Δύση
Καὶ σὰ ζητιάνος διάβηκα χωριὰ καὶ σταυροδρόμια
Γιὰ μιὰν ἀγάπη. Ἡ μάνα μου μ' ἔχει γεννήσει μένα

Γιὰ ξέχωρη ἀγαπητικὰ καὶ μοῦ εἶπε πῶς προσμέ-
[ρει

Σὲ ξενιτιά καὶ πῶς αὐτὴ θὲ νὰ καλοσυνέψη
Τὸ στέρφον συννεφώκαμα ποῦ τὴν ψυχὴ μου θλίβει.
Καὶ μίσησα κ' ἀκούραστος γυρεύω καὶ σὲ στρουγγές

Καὶ σὲ παλάτια κόνεψα κ' ἀνέβηκα σὲ κάστρα
Καὶ μοναστήρια κ' ἔγειρα πολλές νηχιές σὲ πέτρα
Τοῦ δρόμου τὸ κεφάλι μου. Κι ὡς τώρα δὲν τὴ
[βρῆκα.

Καὶ μὴ γεῖας, κοπέλλα μου. Μόν' πὲς μου πῶς σὲ
[λένε

Νὰ ξέρω ἂν πρόπη νὰ σταθῶ σὴν πόρτα σου κ' ἂν
[τέλος

Πιὰ θ' ἀπιθώσω τὸ βράδι καὶ τ' ἄδειο μου ταγάρι.

Η ΓΕΝΝΑ

Σὰ δυὸ κοντάρια κ' ἤθελε νὰ βασιλέψη ὁ ἥλιος.
Μόλις τὰ πόδια μου ἔσερνα σὴ σκοτισμένη σιγάτα
Κ' ἔλεγα σιάνη γιὰ χωριὸ νὰ βρῶ νὰ ξεποσιάσω.
Μὰ ξάφνω πέρα ἀπὸ ψηλὸ λαγκάδι σὰ γυναῖκα

Νὰ βόγκαε μοῦ κάστηκε. Καὶ πῆγα κ' ἀπὸ πίσω
Ἀπὸ τὸν ἥσκιο θημιονιάς κοιλοπονοῦσε ἡ μάνα.

Μὲ πέτρες τὰ μαντρόκουλα—ποῦ δροθόριχα τριγύρω
Τὰ αἵματα γλύφω—ἔδιωξα καὶ τὸ χρυσὸ νὰ κἀνη

Γιὰ τῆς συνέπιασα. Μ' ἀντὶς βρέθηκε τσοῦπα νὰ
[εἶναι.

Κ' εἶπα τῆς μάνας: «Τ' ὄνομα ποῦ θὰ σοῦ κρένω
[δῶς τῆς».

Καὶ λὲς βραχνὰς τὴ σπάραξε σὰν τ' ἀκουσε καὶ κρᾶ-
[ζει :

«Ζήτουλα, σὺρε στὸ καλὸ. Μὴ θὲς νὰ με κολάσης.
«Τράβα καὶ πόδι μὴν παιῆς σὲ μάντρα γιὰ καλύβι».
Καὶ πῶσθε μου τὰ σκυλιὰ γαυγίζαν ἀγοιμένα.

Η ΣΑΣΤΙΚΙΑ

Τ' ἀπόμουχρο ξεφύγαγε. Στὸ βάρυπνο βουμάνι
Ἄσπρα παγώνια θλίβεθὰ ξεφώνιζαν καὶ γύρω
Τὰ βουρνωμένα σὺννεφα σταχιά χλωμάδα χύσαν.
Τὸ μονοπάτι πνίγουνταν ἀπ' τοὺς μπλεγμένους βᾶ-
[τους.

Καὶ σὴς κλεισούρας τὴν καρδιὰ φωταδερὸ ξανοίγω
Παλάτι κ' ἀνοιχτόφεγγαν πόρτες καὶ παραθύρια.
Ψυχὴ δὲ σάλευε οὔτε σκιά περνοῦσε κ' ἀνεβαίνω
Κι ἀλλόκοτα τὰ πόδια μου σὴ σκάλα ἀνιλαλοῦνε.

Μέσα σὲ σάλα διάφορη κλεφτοπατιώνιας βροίωκα
Πανώριο νεκροκεβέββατο καὶ σκύφω κ' ἀγναντεύω
Τὸν ὕπνο τὸν ἀσάλευτο τοῦ μισεμοῦ καὶ νοιώθω

Πῶς πέθανε ἡ ἀγάπη μου χωρὶς νὰ τὴν προφιάσω.
Καὶ κοίτονταν πανόμορφη σὰ δῆγισα καὶ πάνω
Στὴ χεῖλια τῆς χαμόγελο γλυκίτατο στεκούνταν.

ΤΟ ΨΥΧΟΡΑΓΗΜΑ

Δερβένια καὶ βουνοποριές εἶχε τὸ χιόνι φράξει.
Βοριάς δυνάστης πάγωνε καὶ τὰ ζουλάπια οὐδριάζαν
Στὶς ξαίθρες. Καὶ σὲ φτωχικῆς καλύβιας τὸ κατώφι,
Ἀποσταμένος ἔγειρα κ' ὕπνος χλωμὸς με πῆρε.

Μὰ ξύπνησα ἀπὸ τὴ γλυκιά τὴ νάρκη καὶ νοντά μου
Βλέπω γυναῖκεια πρόσωπα νὰ σκύφουν καὶ σὰ χᾶδι
Τῆς σιᾶς μοῦ φτάνει ἡ ζεστασιά. Καὶ δὲν τολμῶ νὰ
[σιρῶ

Πάνω σὲ στρωμά μῆπως καὶ σὰν ὄνειρο χαθοῦνε

Κ' ἡ φλόγα κ' ἡ καλοβολιὰ καὶ τ' ἀγαλὰ τὰ χέρια.
Μισόκλειστα θαμποθωροῦν τὰ μάτια μου. Μὰ τώρα
Μοῦ φαίνεται ἥλιος γλιστρήσε λὸξὸς ἀπ' τὸ φεγγίτη

Καὶ χύνεται χρυσόχρονδος σὲ κερασιάς κεφάλι.
Καὶ τὸ δρόνι τῆς γυροῆς κ' ἀκούγω τὸν ἀχὸ του
Σὰν ἀπὸ μάκρος. Τάχα ἐδῶ μὴ νὰ εἶταν τὸ λιμάνι;

ΕΡΜΟΝΑΣ

Ὁ Τίμωνας ὁ Μισάνθρωπος κάποτε ποῦ εἶχανε
βουλή οἱ Ἀθηναῖοι, παρουσιάστηκε σ' ἀφτὴ κ' ἀνέ-
βηκε στὸ βῆμα· κ' ἀφοῦ γίνθηκε βαθιὰ σιωπὴ γιὰ τὸ
παράξενο τοῦτο πρᾶμα, τοὺς εἶπε :

— Ἐχω, ὦ ἄντρες Ἀθηναῖοι, ἓνα μικρὸ οἰκό-
πεδο, καὶ μέσα σ' αὐτὸ ὑπάρχει κάποια σκυιά, ποῦ
ὡς τὰ τώρα πολλοὶ πατριώτες μας ἔχουνε κρεμαστῆ
ἀπ' αὐτὴ. Ἐπειδὴ λοιπὸν σκοπεῖω νὰ χτίσω στὸ
οἰκόπεδο, θέλησα νὰ τὸ πῶ μπροστὰ σ' ὄλους σας,
ὅτι ἀγίως καὶ θέλουμε μερικοὶ ἀπὸ σᾶς νὰ κρεμα-
στοῦν, ἄς πᾶνε προτοῦ νὰ κόψω τὴ σκυιά.

ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΟ ΚΗΡΥΓΜΑ

Κυριακὴ 11 τοῦ Δεκέβρου.

Ζεύγη βοῶν ἠγόρασα πέντε καὶ πορεύομαι δοκι-
μάσοι αὐτά: ἐρωτῶ σε ἔχε με παρητημένον.

(Λουκᾶ 14).

Ἡθέλησε, λέγει τὸ σημερινὸ Βαγγέλιο, μιὰ
φορὰ ἓνας τρανὸς ἀφέντης νὰ κάμη μεγάλο φαγο-
πότι κ' ἔστειλε τὰ κοπέλλια του νὰ πῆ στους κα-
λεσμένους νὰ κοπιᾶσουν, γιὰτὶ ὅλα ἦτανε ἐτοιμα.
Οἱ καλεσμένοι ὅμως, ἀνθρώποι ἀδιάντροποι καὶ χω-
ριάτες, γυρίσανε τίς πλάτες τους κ' ἄλλος προφασί-
ζονταν πῶς ἀγόρασε χωράφι, ἄλλος πῶς παντρεύ-
τηκε, κ' ἄλλος πῶς ἀγόρασε πέντε ζευγάρια βόδια
κ' ἤθελε νὰ τὰ δοκιμάσῃ. Αὐτὰ τὰ μωρόλογα ἦτανε
τὰ κοπέλλια καὶ τὰ εἶπανε τᾶφαντικῶς τότε αὐτὸς
ἐθύμωσε καὶ τοὺς προστάζει, ὅποιον βρῶνε μπρὸς
τους, κουτσό, στραβό, φτωχό, σακάτη, νὰ τοὺς πε-
ριμαζέψουν στὸ σπῆτι, νὰ φάνε καὶ νὰ πιοῦνε. «Κα-
νένας ἀπὸ κεινοὺς τοὺς προκομμένους, ὅπου πρωτοκά-
λεσα δὲ θέλω μὴδὲ νὰ γευτῆ τὸ φαγὶ μου. Πολλοὺς
ἐκάλεσα, μὰ λιγιστοὶ εἶχανε μυαλὸ νὰ ἐχτιμᾶσουν
τὸ κάλεσμά μου».

Κανέναν ἄλλον δὲν ἠμποροῦσε τόσο καθαρὰ καὶ
ξάστερα νὰ δώσῃ τὴ διδαχὴ, πῶς ὁ ἄνθρωπος μο-
νάχος τοῦ τιμᾶται καὶ προκόβει, καὶ μόνχος του
καταφρονιέται καὶ χαντακώνεται, ὅσο τὸ εἶπε ὁ Χρι-
στός, ὁ Θεὸς καὶ Αὐτρωτῆς τοῦ κόσμου, ὁ Θεός,
ὅπου ἐχτύπησε κατακέφαλα τὴν κάθε πρόληψη καὶ
ματαιότη τὸ κόσμου. Ποῦ τῆς καθημερινῆς ζωῆς
δὲν μπορεῖς νὰ ταιριάζῃς τὴ σημερινὴ παραβολὴ του;
Ὅπου θέλεις. Καὶ γιὰ νὰ μὴ θαρροῦμε πῶς τὸ
Βαγγέλιο εἶναι μονάχα γιὰ ἀγιωσύνη κ' ὄχι γιὰ
διδαχὴ, ὡς καθὼς ἐκάμανε οἱ προκομμένοι· μας νὰ
πιστεῖν ὁ ἀπλὸς κόσμος, θὰ πάρωμε τὴ σημερινὴ
παραβολὴ νὰ τὴν ταιριάζωμε μὲ τὴν ἐθνικὴ μας
κατάσταση καὶ νὰ μάθωμε ἀπ' αὐτὴ τί ἔπρεπε νὰ
κάμωμε γιὰ τὴν ἐθνικὴ μας σωτηρία, καὶ τί θὰ πά-
θωμε, ἀφοῦ δὲν ἐκάμαμε τὸ χρέος μας, ἀφοῦ δὲν
ἐσταθήκαμε ἄξιοι.

Ὁ ἄνθρωπος ἢ τὸ ἔθνος γιὰ νὰ περπατήσῃ τὸ
δρόμο τῆς ζωῆς του πρέπει νὰ βλέπῃ μπροστὰ του,
πρέπει νὰ περπατῆ μὲ γνώση, μὲ δικαιοσύνη, μὲ
ἀλήθεια, πρέπει νὰ ξέρῃ τὴν κάθε περίσταση καὶ νὰ
βρίσκειται πάντα ἐτοιμὸς νὰ κάμη τὸ χρέος του.
Ἀλλοῶς δὲν πρέπει νὰ προσμένῃ προκοπὴ κ' ἔλεος.
Τὸ δικὸ μας τὸ ἔθνος ἀφοῦ τ' ἀνέστησε ἡ παλλη-
καριὰ τῶν πάππων μας στὰ εἰκοσιένια καὶ ἡ ἀγάπη
τῆς Εὐρώπης στὴ δοξασιμένη μας φύτρα, ἐβάλλτηκε
ἴσα ἀπάνω στὸ δρόμο τῆς προκοπῆς κ' ὅλοι ἀπὸ
παντοῦ τοῦ εἶπανε: «Κοίταξε τώρα, στὸ χέρι σου
εἶναι νὰ μεγαλώσῃς καὶ νὰ τρανιψῆς». Ἡ φωνὴ τοῦ
Θεοῦ καὶ τὸ θέλημά του μὲ τὸ στόμα τῶν μεγάλων
τῆς γῆς μᾶς ἐφώναζε πῶς τὸ μέλλον εἶναι δικὸ
μας καὶ μᾶς ἐκάλεσε νὰ ἐτοιμαστοῦμε γιὰ τὸ με-
γάλο πνευγύρι τῆς ἐθνικῆς μας ἀποκατάστασης.
Ἐμεῖς ὅμως αὐτιὰ εἶχαμε καὶ δὲν ἀκούσαμε, μάτια
εἶχαμε καὶ δὲν εἶδαμε τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἐκεῖ-
νος ἐφώναζε, ἐλάτε, κοπιᾶστε, γιὰ σᾶς ἐτοίμασα
τὴν κληρονομίαν τῆς Ἀνατολῆς· ἐτοιμὴ εἶναι. Ἐμεῖς
τοῦ κάκου· στοῦ κουφῶ τὴν πόρτα χτυποῦσαν τῆς
θεϊκῆς Πρόνοιας τὰ λόγια. Αἱ καὶ σὺ μὲ τὸ πνευ-
γύρι σου, ἐλέγαμε ἐμεῖς, ὅλο τὸ ἔθνος, οἱ Ὑπουρ-
γοὶ του, οἱ Ἀρχόντοι του, ὁ Στρατὸς του, ὁ Στό-
λος του, ἡ Δικαιοσύνη του, ἡ Ἀσφάλειά του, ἡ